

کتابچه ترتیب افواج قاهره

بسم
محمد گلبن

کتابچه ترتیب افواج قاهره
کزارشی است در باره وضع
افواج و افراد نظامی ایران در
اواسط سلطنت ناصرالدین شاه
قاجار. این کتابچه تاریخ کنابت
ندارد و گزارشگر آن معلوم
نیست و می نماید که بعد از سال
۱۲۸۷ هجری نوشته شده است
و گزارش چند ساله ای است از
(۱۲۸۵-۱۲۸۷ هجری) درباره
افواج قاهره که هفتاد و پنج
فوج بوده اند و افواج دیگر.
متأسفانه کتابچه مذکور از
گزند روزگار برکنار نمانده
و قسمتی از اواخر آن افتاده
است و معلوم نیست چند برگ
از آن کم است. این گونه اسناد
که معمولاً نادر بدست می آید

باید جای پای آنها را در خانواده های قدیمی جست آنهم در خانواده هایی که توجهی باینگونه اوراق و چیزها ندارند و چنین اوراقی در نظر آنان بدون ارزش است و ای بسا که بسیار اوراق ارزنده را مورد بی‌مهری و بی‌توجهی قرار داده و میدهند و در هنگام خانه‌تکانی جز روزنامه‌ها و اوراق باطله بدور میریزند و روی همین بی‌علاقه‌گی و بی‌مهری بر گهائی گران بها از تاریخ ما بدست نیستی سپرده میشود ما برای گردآوری تاریخ کامل کشورمان در هر زمینه موظفیم هر گونه اسناد ارزنده‌ای که بدست می‌آوریم در نگهداری آن بکوشیم و تاجائی که امکان‌پذیر باشد به چاپ آن اقدام نمائیم باشد که از این راه خدمتی بتاریخ کشور خود کرده باشیم.

باید مجموع تعریف‌ها و تکذیب‌ها که در هر دوره‌ای در هر زمینه نوشته شده گردآوری شود تا تاریخ کاملی تدوین گردد. کتابچه ترتیب افواج قاهره که ذکر آن در بالا رفت برگ دیگری از تاریخ نظامی ایران است. آنچه در این کتابچه بیشتر به چشم می‌خورد نام افرادی است که روزگاری در این کشور دارای عنوان و مقامی بوده‌اند و در مقام خود سودها و زیانها رسانیده‌اند خوبی‌ها و بدی‌ها کرده غمها و شادیاها داشته‌اند، و امروز گذشت زمان بجز نام چیز دیگری از آنان بجای نگذاشته است ولی بحکم اینکه نام آنان توانسته گوشه‌ای از صفحه‌ای از تاریخ کشور ما را بگیرد جای دریغ است اگر بگذاریم این نامها از میان بر خیزد و آیندگان ماد و ستان و دشمنان کشور خود را نشناسند. کتابچه ترتیب افواج قاهره را میتوان در ردیف «کتابچه بنیچه قزوین» گذاشت که در شماره دوم سال اول همین مجله به چاپ رسیده است و نیز آقای سرهنگ مهندس جهانگیر قائم مقامی در پاورقی «تاریخچه سربازگیری در ایران» ص ۷۳ شماره دوم سال دوم همین مجله وعده فرموده بودند در باره مجموعه دیگری از این قبیل مدارک مطلبی مرقوم دارند. امید است کتابچه ترتیب افواج قاهره (اگر چه کامل نیست) بتواند در این منظور مأخذ دیگری برای ایشان باشد.

در پایان متن واصل کتابچه ترتیب افواج قاهره از نظر خوانندگان میگذرد.

هر آنکه با صبر و استقامت
بیاید به قرب روح بماند

بسیار خوب است هر که در این کتاب
خاطرش با مشقه ملکانه بدو قسم عرض کند

قسم اول

وضع عالیله آنها در پاره اول
نسخه هر چه با نسخ ما مرشد اند ما چه کس اولان در خطه امان

قسم دوم

بسیار خوب است هر که در این کتاب
وضع عالیله آنها در پاره اول

هو الله الناصر المعین تعالی شأنه
کتابچه ترتیب افواج قاهره

بتاریخ شهر رجب المرجب یونتئیل این کتابچه را برای آگاهی خاطر
آفتاب مظاهر ملوکانه بدو قسم عرض می کند :

قسم اول

وضع حالیه آنها در هذاه السنه یونتئیل چه نوع است در چه تاریخ حاضر
شده و در چه تاریخ مأمور شده اند با چه لباس و الان در چه نقطه اقامت دارند.

«قسم دوم»

سلامتی وجود مبارک عذیم المثل همایونی در سنه آتیه قوی ئیل فرخنده
تحویل تشریح و توضیح حالت ملتزمین و مأمورین و مرخصین است .

هنده السنه یونتئیل

بموجب تفصیلی است که ملحوظ نظر آفتاب اثر مبارک می شود.

افواج قاهره هفتاد و پنج فوج

آذربایجان بیست و شش فوج - عراقی و خراسانی و مازندرانی و غیره
چهل و نه فوج

ملتزمین رکاب مبارک در اردوی مبارک

سه فوج

فوج قزوین جمعی سلطان حمید میرزا

بتاریخ بیستم شهر جمادی الاخری در قزوین حاضر رکاب همایون شده در
دوشان تپه از سان حضور همایون گذشته باملبوس مخصوص و رسمی و تفنگ
سوزنی و تمام ملزومات فوجی به نحوی که الان در حضور همایون و قراولی
آستان مبارک ملحوظ نظر ملولانه میشوند .

فوج نصرت جمعی آجودان باشی کل به سرتیپی رحیم خان

بتاریخ شهر رمضان المبارک ئیلان ئیل از آذربایجان حاضر رکاب مبارک شده

بودند دویست نفر با کمال آراستگی بشرح فوج مزبور در رکاب همایون ملتزم و تتمه در شهر رجب المرجب یوئب ثیل ۱۲۸۷ تمام مطالبات سنه ماضیه خود و هذه السنه را از بابت قیمت برومه و کلاها و جیره تمام دریافت کرده بولایت رفتند.

فوج سردار کوهی جمعی آجودان باشی

دویست و پنجاه نفر با تمام ملزومات و تدارکات ملتزم رکاب همایون هستند. متوقفین دارالخلافة سرای سر بازان کوچک و مهندس و سواد کوهی چهار فوج فوج طهران بسرتیبی مصطفی قلی خان

بتاریخ اول سال یونت ثیل حاضر دارالخلافة شده مأمور قراول خانه های شهر با کمال نظم هستند یک دست لباس قدک تا کنون داده شده است.

فوج خرقان بسرتیبی الهیار خان

بتاریخ شهر ربیع الاول که جدید برقرار شده بودند از سان حضور مبارک گذشته الان قراول آستان مبارک با کمال نظم هستند لباس آنها یک دست قدک تا اکنون مرحمت شده است.

فوج هشتم افشار بسرتیبی بیوک خان

بتاریخ شهر صفر المظفر ثیلان ۱۲۸۶ حاضر رکاب شده در بیلاق شمیران قراول بوده و اکنون در دارالخلافة حاضر مشق و قراولی است.

فوج دماوندی جمعی علی قلی خان سرتیب

بتاریخ شهر جمادی الاولی ثیلان ۱۲۸۷ حاضر رکاب همایون شده در هذه السنه یک دست لباس قدکی تا اکنون داده شده است مشغول خدمت هستند

فوج مهندس و سر بازان کوچک

در شمار جزو افواج بمیزان نرفته است حاضر دارالخلافة هستند، مأمورین سرحدات ممالک محروسه سه فوج.

آذربایجان چهار فوج

دارالسلطنه تبریز و قراول درب خانه مبارکه و قراول خانه دو فوج

فوج مظفر مراغه جمعی مظفر الدوله

فوج قهرمانیه جمعی علی نقی خان پسر حاجب الدوله

هر بنیچه آمده است الان در تبریز دسته بندی میشود - سرحدخوی دو فوج
 فوج هفتم افشار سرهنکی خان باباخان پسر شجاع الدوله
 از غائله مرو تا کنون که رجب المرجب است مرخص خانه بوده و
 بدار الخلافه حاضر نشده در سنه آتیه جزو احضاری است .
 فوج دهم خوئی سرهنکی مرتضی قلی آقا
 بتاریخ شهر جمادی الاخره ثیلان ثیل ۱۲۸۶ از دار الخلافه مرخص ولایت
 خراسان - هفت فوج

فوج دوم خاصه سرهنکی حاجی حسین خان
 بتاریخ شهر شوال یونته ثیل ۱۲۸۷ از آذربایجان حاضر و مأمور خراسان
 فوج بیات زرنند بسرتیپی محمد مرادخان
 بتاریخ شهر شوال المکرم ثیلان ثیل مأمور خراسان شده با ملزومات
 فوج فیروز کوهی جمعی میرزا کریمخان
 بتاریخ شهر رمضان المبارک ثیلان ثیل ۱۲۸۶ از فیروزه کوه مأمور
 سیستان شده .

فوج چهارم تبریزی بسرتیپی عبدالحسین خان
 بتاریخ شهر ذی حجة الحرام ثیلان ثیل حاضر و مأمور خراسان .
 افواج خراسانی هفتم ۱ خراسان جزو حکومتی - سه فوج
 فوج قاینی جمعی حشمة الملك مأمور قاین و سیستان
 فوج ترشیزی جمعی عباس خان سرتیب

نصف مأمور کلات میشود قرار ملبوس اینها اینطور داده شده برای
 افواج مأمور کلات که دودست مرحمت میشود یکدست برك موافق نمونه ای
 که نواب شاهزاده حشمة الدوله فرستاده بود و از نظر اولیای دولت قاهره گذشت
 عوض چوخانی آنجا تمام کرده با فواج بدهد .

(۱) در اصل هفتم است و امکان دارد مقیم باشد ، زیرا هفتم در این جا درست معنی نمیدهد

کرمان بافواج کرمانی چهار فوج

فوج کروسی جمعی حسین علی خان وزیر مختار
بتاریخ اول سال یونتئیل حاضر رکاب مبارک و مأمور کرمان دودست لباس
چوخائی و قدک باتمام ملزومات داده از حالت حالیه این فوج ضمیر مبارک
آگاه است .

افواج کرمانی مقیم کرمان - سه فوج

فوج قدیم کرمان ب سرهنکی علی آقا

فوج شوکت ب سرهنکی میرزا مهدی خان

فوج جدید ب سرهنکی ابراهیم خان کرمانی

فارس - ۳ فوج

افواج اصفهان جمعی سهام الملك

دو فوج

فوج چهارم حال ب سرهنکی ابوالقاسم خان

فوج فریدن ب سرهنکی مصطفی خان

بتاریخ شهر ربیع الاول یونتئیل ۱۲۸۷ مأمور فارس گردیدند یکدست
ملبوس چوخائی در دارالخلافه هنگام مأموریت داده شده بود یک دست قدک
تابستانی هم نوشته شد از ملبوس موجود که در انبار قورخانه فارس موجود بود
داده شود .

فوج درجزین ب سرتیبی غلام علی خان

بتاریخ شهر ذی قعدة الحرام لوی ئیل ۱۲۸۵ مأمور فارس شده در هذاه السنه
یونتئیل بعد از مأموریت افواج اصفهان جزو مرخص بودند باین ملاحظه ملبوس
محض صرفه جوئی فرستاده نشده تا کنون از حکومتی فارس اذن مرخصی
داده نشده است هر گاه بموجب عرض که باتلگراف شد الی آخر سال متوقف
شدند ملبوس قدک در قورخانه فارس یا کش باف از اصفهان حمل و نقل
خواهد شد .

بت شیخ شریح اللہ موریت ^{۱۲۸۵} مورخ فارس کو ہندوستان میں
 چلا گیا اور درگاہ قندھار میں کام کیا اور یہاں سے ^{۱۲۸۵} مورخ فارس کو ہندوستان میں
 دہشتہزار مورخ فارس ^{۱۲۸۵} مورخ فارس کو ہندوستان میں

فوج درخیزین سر قندھار
 بت شیخ شریح اللہ موریت ^{۱۲۸۵} مورخ فارس کو ہندوستان میں
 دہشتہزار موریت افواج صفیان خرد خضر صفیان میں خط مورخ
 محض صرف جوئے دستاویز ہے کہ بہتر از صحت فارس اذن مورخ ^{۱۲۸۵}
 ہر گاہ موجب حضور با تلافی شریح ^{۱۲۸۵} مورخ فارس کو ہندوستان میں
 در قندھار فارس ^{۱۲۸۵} مورخ فارس کو ہندوستان میں

کتابت ان
 حج فوج

فوج مخبران قندھار ^{۱۲۸۵} مورخ فارس کو ہندوستان میں

کرمانشاهان

پنج فوج

فوج مخبران قره گوزلو جمعی ناصرالملک بسرهنکی احمد خان
بتاریخ شهر صفر المظفر یونتئیل از همدان ملبوس و ملزومات فوجی در
کمال آراستگی مأمور کرمانشاهان

فوج کوران جمعی علی مرادخان

فوج کرندی جمعی ملک نیازخان

سألهاست بدار الخلافه این دو فوج حاضر نشده و مجهول الحال هستند ملحوظ
نظر مبارک میشود برای کرندی بحکم مبارک از رکاب همایون ملبوس فرستاده شد.

فوج کلهر بسرتیبی محمد حسن خان

از بارس ئیل تا الان پنج سال است در ولایت و مجهول الحال است

فوج زنگنه بسرتیبی محمد رضاخان

بتاریخ شهر ربیع الاول ئیلان ئیل از خراسان حاضر دار الخلافه شده در
نیاوران شرفیاب خاک پای مبارک شده مرخص شدند.

لرستان - دو فوج

فوج امرائی جمعی بر خوردارخان - فوج دلفان جمعی فتح الله خان

این افواج لرستان جزو حکومتی شده است باینکه يك فوج مخبران
قراگوزلو که مأمور کرمانشاهان شد و مقرر شده بود که يك فوج لرستانی
حاضر رکاب همایونی شود بعاویز حکومتی و مصلحت ولایتی حاضر نشده و
نخواهد شد، چنانچه توپچی کرمانشاهان را علی الغفله عوض مأمور کرده احضار
کرد تفصیل او جدا گانه عوض شده است هر گاه قرار و مدار افواج لرستان را
نواب شاهزاده عماد الدوله گذرانید و بر خاک پای همایون قطع و فصل نمود
فبها المراد والا علی الغفله دو فوج آراسته خوب مأمور کرده آن دو فوج را
احضار میکنند که تربیت شوند اگر چه عددش مسلماً تمام نخواهد بود.

عربستان - دو فوج فوج سیلاخوری بسرتیبی کریمخان

بتاریخ اول سال یونتئیل که جدید بودند برکاب همایونی حاضر شده از سان حضور همایون گذشتند مشق و استعداد حاصل نموده در شهر ربیع الاول در میدان مشق از سان حضور همایون مجدداً گذشته مأمور ساخلو عربستان با ملزومات تمام شدند .

فوج برچلو جمعی بیگلر خان سرتیبی سرهنگ محمدخان بتاریخ اول سال ئیلان ئیل مأمور عربستان شدند تا اکنون مرخص نشده اند لیکن جزو مرخصین منظور نشده بودند تفصیل آن با تلگراف عرض شد هر گاه در هذه السنه مرخص نشدند معجلاً ملبوس فرستاده خواهد شد .

کردستان - يك فوج فوج کردستان جمعی محمدعلی خان

همیشه جزو متوقفین هستند سابقاً حالت افواج لرستان را داشتند حالا بمراقبت نواب شاهزاده معتمدالدوله نظمی گرفته و قرارداد است بامیل خاطر مبارک در سنه آتیه هزار نفری بکنند منوط برآی همایونی است .

فوج سده اصفهان جمعی میرزا عبدالوهاب خان

در ئیلان ئیل از فارس مرخص ولایت در اول سال هذه السنه برای مأموریت خراسان احضار شده در ثانی بتاریخ شهر ربیع الاول یونتئیل ۱۲۸۷ بسرای مأموریت فارس مراجعت کرده باملبوس چو خانی در ثالث حکم به توقف اصفهان گردید الان در اصفهان مأمور خدمت ساخلو هستند .

استرآباد - يك فوج
فوج اخلاص افشار سرهنگی علی خان
بتاریخ شهر جمادی الاخر یونتئیل با کمال آراستگی و ملبوس مأمور شدند در عوض فوج لاریجانی .

افواج متوقفین ولایات که راحت هستند - سی و نه فوج

آذربایجان - ۰۰۰ فوج

فوج بهادران بسرتیپی عبدالرزاق خان

بتاریخ شهر ربیع الاول از خراسان حاضر و مرخص ولایت برای بنیچه .

فوج اول خاصه بسرتیپی آقاخان

بتاریخ میزان ثیلان نیل از خراسان حاضر و مرخص ولایت .

فوج دویم نصرت جمعی رحیمخان سرهنگ

بتاریخ شهر رمضان المبارک ثیلان نیل ۱۲۸۶ حاضر رکاب شده در بیست و

هفتم شهر جمادی الثانیه دویم و پنجاه نفر ملتزم رکاب همایون در سفر حیرست

اثر تنمه بعد از گرفتن تمام طلب سنه ماضیه و هذه السنه در اطاق نظام هشتم

شهر رجب المرجب هذه السنه یونت نیل مرخص .

فوج پنجم ایلات جمعی جنرال بسرهنگی رحیمخان

در شهر شعبان یونت لوی نیل ۱۲۸۵ در شهر تبریز قراول بوده در ثیلان نیل

مرخص ولایت جزو احضاری اول حمل .

فوج مخبران شقاقی جمعی قاسم خان سرتیب

از سال توشقان نیل تا اکنون که چهار سال است مرخص ولایت است جزو

احضاری .

فوج نهم خوی بسرهنگی محمد جعفر خان

از سفر مرو تا شهر رمضان ۱۲۸۶ ثیلان نیل حاضر نشده بودند ناقص حاضر

شده مورد دست خط ملوکانه شده مراجعت کردند جزو احضاری .

فوج ششم اقبال بسرتیپی محمد باقرخان

بتاریخ شهر ذیعبده الحرام آخر سال ثیلان نیل از رکاب مرخص ولایت

فوج چهارم مراغه جمعی حسام الدوله بسرتیپی قاسمخان

بتاریخ شهر ذیعبده ثیلان نیل ۱۲۸۶ حاضر رکاب همایونی شده فوج بی نظم

و مأخذی بود شهر ربیع الثانی یونت نیل ۱۲۸۷ بجهت بنیچه مرخص ولایت شد

جزو احضاری است .

در شهر شنبه ۱۲۸۵ در شهر تبریز فراد لجه در سیدین علی خنجر و در شهر خنجر

فوج مخبران شفا و حمله سینه سینه
در سال توشان نیز که من در چهار سال است در خنجر و در خنجر

فوج نهم و در تبریز که در خنجر
در سفر و در شهر خنجر ۱۲۸۶ در شهر خنجر که در خنجر و در شهر خنجر

فوج نهم و در تبریز که در خنجر
در شهر خنجر که در خنجر و در شهر خنجر و در شهر خنجر

فوج چهارم در شهر خنجر که در خنجر
در شهر خنجر که در خنجر و در شهر خنجر و در شهر خنجر